

**HEEMKUNDE-KRING
"AMALIA VAN SOLMS"**

Baarle-Hertog-Nassau

De Heemkunde-Kring 'Amalia van Solms' stelt zich ten doel zich actief bezig te houden met het erfgoed van onze gemeenten met de bedoeling:

- onze kennis ervan te vergroten
- het waardevolle uit vroegere tijden te behouden en te beschermen
- de verzamelde gegevens vast te leggen voor het nageslacht.

De Kring verzamelt informatie over velerlei onderwerpen uit de historie van Baarle, Castelle, Ulicoten en Zondereigen in de ruimste zin des woords.

Heemkunde-Kring "Amalia van Solms"

'HEEMHUIS'

Kerkstraat 4

2338 Baarle Hertog

Bank: 10.38.94.969 Rabo-bank Baarle Nassau

418-1014691-23 Kredietbank Baarle Hertog

Overname van artikelen of gedeelten ervan uit deze publicatie is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de auteur/redactie.

Nieuwsbrief

Heemkunde-Kring "Amalia van Solms"

Baarle Hertog-Nassau

verschijnt 4x per jaar

Redactie: Fons Raeijmakers
Tel: 699624

Redactieadres: 'Heemhuis'
Kerkstraat 4
2338 Baarle Hertog

4e jaargang no.3

augustus 1989

Inhoud:

Bij de Opening

Voorzitter A.Jacobs

Korte geschiedenis Heemkunde-kring 'Amalia van Solms' E.Ragas

Smokkelverhalen herleven...

A. van Tuyl

'Miet Pauw'

E.Ragas

In Memoriam Sooi Van Den Eynde E.Ragas

De Pomp op de Singel

F.Raeijmakers

Bezoek Heemkundig Museum Rijkevorsel A.van Eyl-van de Klashorst

Informatieavond over Gemeentearchief Baarle Nassau F.Raeijmakers

Cursus Oud-Schrift

F.Raeymakers

Aan alle leden

N.Joosen

Mededelingen

F.Raeijmakers

LET OP:
OPENINGSAVOND VOOR DE LEDEN
OP VRIJDAGAVOND 8 SEPTEMBER
van 20.00-22.00 uur.

BIJ DE OPENING

Na maanden van verbouwen, schilderen, timmeren en inrichten, is het nu zover dat het 'HEEMHUIS' officieel in gebruik genomen kan worden. Het 'HEEMHUIS' biedt ons tal van faciliteiten, die we als groeiende vereniging node misten.

Zo krijgen we de beschikking over een vergaderzaal, een archiefkamer, een tentoonstellingsruimte en een werk- en studiekamer. Dit is mede mogelijk geworden door de steun van de beide gemeentes, het Anjerfonds en de Koning Boudewijnstichting.

Het uiteindelijke resultaat werd mogelijk door onze eigen leden en vrijwilligers, die er veel vrije tijd ingestoken hebben. Hen mogen we zeker niet vergeten. Al deze trouwe helpers hartelijk dank voor jullie niet aflatende inzet.

Wij hopen dat vele van onze leden tijdens het openingsweekend nieuwe inspiratie opdoen om actief heemkunde te blijven beoefenen. Dan zal ons 'HEEMHUIS' functioneren als broedplaats voor nieuwe activiteiten. Gelet op "1000 jaar BAAL" in 1992 is dat gewoonweg een 'must'.

De Voorzitter

A.W.J.Jacobs

Korte geschiedenis Heemkunde-Kring 'Amalia van Solms'

Moeizame Start

Nadat in 1947 de Stichting Brabants Heem officieel werd opgericht, nam kapelaan Chr. Kramer het voortouw in Baarle en richtte samen met 10 Baarlenaren de eerste Heemkunde-Kring Baarle op. Chr. Kramer publiceerde een aantal artikelen over Baarle in Brabants Heem. Maar na het vertrek van kapelaan Kramer in 1953, ging de kring langzaam ter ziele. Het zou tot 1975 duren voordat het woord 'heemkunde' weer ter sprake zou komen.

Het was burgemeester A. Hogenbosch die tijdens een toespraak bij gelegenheid van de tentoonstelling 'Monument en Brabant' in het gemeenschapshuis op 2 oktober 1975 de wens uitsprak dat er een plaatselijke heemkunde-kring zou worden opgericht.

Dat hij niet tegen dovemansoren had gesproken, blijkt uit het feit dat de Baarlese tekenleraar Jos de Swart met een artikel in Ons Weekblad van 7 november 1975 vrijwel direct reageerde op de oproep van burgemeester Hogenbosch.

Het direct gevolg was dat Jos de Swart contact kreeg met Dr. Ed Loffeld. Deze namen het initiatief om een stuurgroep op te richten, die een oprichtingsvergadering moest voorbereiden. In de stuurgroep werd ook C. Verschuieren opgenomen, die al lid was van de groep van kapelaan Kramer. C. Verschuieren is hedentendage nog steeds actief lid en is daarmee het lid met de langste 'loopbaan' binnen de heemkunde in Baarle.

Om de bevolking van Baarle warm te krijgen voor de heemkunde schreven Jos de Swart en Ed Loffeld een aantal artikelen in Ons Weekblad in het voorjaar van 1976.

Oprichting

Op 8 juni 1976 wordt dan een oprichtingsvergadering belegd in het gemeenschapshuis om te komen tot de daadwerkelijke stichting van de Heemkunde-Kring 'Amalia van Solms'. Hierbij zijn 10 personen aanwezig. Deze tien zullen het voortouw nemen. Het eerste (voorlopige) bestuur ziet er dan als volgt uit: Voorzitter: G. van de Lindeloof, vice-voorzitter: Jos de Swart, secretaris: Ed Loffeld, adjunct-secretaresse: Anna Gulickx-Koks, penningmeester: C. Verschueren, conservator: A. Backx, bestuurslid: J. Laurijssen. Beide burgemeesters: A. Hogenbosch en A. Leestmans worden beschermheer van de kring. Heemkunde-Kring 'Amalia van Solms' wordt de 45e kring die zich aansluit bij de Stichting Brabants Heem.

Het eerste bestuur begint dan met de voorbereiding van een openbare vergadering en voorlichtings-avond die uiteindelijk op 20 januari 1977 zal plaatsvinden in het gemeenschapshuis. men verzendt 195 uitnodigingen wat resulteert in de komst van een veertigtal belangstellenden. Men sluit die eerste vergadering af met 39 leden. Voorwaar geen slechte start.

Op 28 april 1977 wordt dan de eerste lezing gehouden. Deze wordt verzorgd door Drs. W. Knippenberg die een verhandeling houdt onder de titel: 'Rondwandeling door Brabant'. Inmiddels is de kring al gegroeid tot 47 leden.

Na in december 1976 de eerste start-subsidie van fl. 500,00 te hebben ontvangen van het bestuur van Samenlevingsopbouw Baarle, ontvangt de kring in oktober 1977 de eerste schenking van fl. 500,00 van het bedrijfsleven. Hiervoor tekent de Rabobank te Baarle Nassau. Dezelfde bank die de kring nu al weer jaren op alle mogelijke manieren tot steun is. In de daarop volgende jaren vangen ook de beide gemeentes aan met het verstrekken van een jaarlijkse subsidie. Ook van diverse bedrijven en bankinstellingen worden giften ontvangen. De statuten van de vereniging 'Amalia van Solms' passeren op 4 februari 1980 ten overstaan van notaris Daverveldt. Hiermee is ook de juridische grondslag van onze vereniging geregeld.

Lezingen

Na de eerste openbare vergadering (20-1-1977) begint de kring met zijn eigenlijke werk en komen de activiteiten op gang. Er wordt op 16 november 1977 de eerste werkgroep opgericht. Deze zal zich gaan bezighouden met toponymie (het vastleggen van de veldnamen). In 1978 houdt de heer Kakebeke een lezing over 'Toponymie'. Tijdens de algemene ledenvergadering van 25 januari 1979 houdt Dr. Ed Loffeld een verhandeling over 'Baarle 1000 jaar geleden'. Gedurende 1979 worden nog drie spreekbeurten gehouden: Dr. H. Ruhe over 'Huizen en Hoeven in Brabant en Baarle', J. Brieffies over 'Getuigen van het Verleden. Een archeologische rondrit langs grafheuvels in Brabant' en Jan Naaykens over 'Brabantse Humor'. In de jaren daarop volgen nog vele lezingen: Drs. W. Knippenberg 'Adellijke Stiftsdames en begijntjes' (1980), Nol van Roessel 'De Brabantse mens' (1980), J. Brieffies 'Het Gilde leeft' (1981), H. de Kok 'Baarle Hertog en het kasteel en het Land van Turnhout' (1982), Chr. Buiks 'Oude veldnamen in Baarle' (1983), Drs. W. Knippenberg '4 Eeuwen religieuze prentjes' (1984).

Wandelingen en excursies

Naast de lezingen, die de leden vooral meer achtergrond-informatie verschaffen bij het onderzoek naar de geschiedenis van Baarle, organiseert de heemkunde-kring elk jaar excursies en wandelingen. Vooral de wandelingen in het eigen gebied brengen de deelnemers bijna letterlijk in contact met Baarle. De wandelingen door de prachtige natuur hebben al vele 'oohs' en 'aahs' losgemaakt. De deelnemers zien dan vaak pas voor het eerst hoe mooi ons landschap is en hoe boeiend de natuur rondom ons is. Dan wordt begrepen wat het betekent 'om ons eigen heem te bewaken en te behouden voor het nageslacht'. Zo werden wandelingen georganiseerd op het landgoed 'De Schriecken', in de 'Kromme Hoek', de 'Halse Beemden', de 'Tommel', in Ulicoten enz. Excursies werden georganiseerd naar Diest, Thorn, de Grote Kerk te

Breda, Taxandria Museum Turnhout, Heemkundig Museum Beerse en Gemeentemuseum Rijckevorsel.

Andere activiteiten

Naast voornoemde lezingen, wandelingen en excursies probeert de heemkunde-kring ook de belangstelling voor het heem op te wekken bij anderen d.m.v. tentoonstellingen en het memoreren van historische feiten. Zo organiseerde de heemkunde-kring en dan met name de werkgroep Ulicoten in nauwe samenwerking met de gemeente Baarle Nassau de festiviteiten rond de 100ste verjaardag van Jantje Vugts. Tentoonstellingen over heemkunde bij o.a. de opening van de bibliotheek. Wegens het ontbreken van een eigen ruimte is het aantal tentoonstellingen beperkt gebleven, maar daar gaat gelukkig verandering in komen.

Grote vooruitgang

Eén datum in de geschiedenis van de heemkunde-kring werd bepalend voor de toekomst van de vereniging: 1 februari 1988. Op die dag besluit de gemeenteraad van Baarle Hertog dat het oude Gemeentehuis het onderkomen wordt van de Heemkunde-Kring 'Amalia van Solms'. Het is vooral de verdienste van oud-burgemeester J. van Leuven dat uiteindelijk voor deze bestemming van het oude gemeentehuis werd gekozen. Daarop volgend wordt het gemeentehuis door de Koning Boudewijn Stichting geadopteerd als monument. Daarmee werd Baarle niet alleen een monument rijker, maar beschikt het nu over de faciliteiten om de geschiedenis van onze unieke enclave-gemeenschap naar buiten uit te dragen.

E.Ragas

Smokkelverhalen herleven....

Bij gelegenheid van de ingebruikneming van ons 'HEEMHUIS' zal in de tentoonstellingsruimte (de voormalige secretarie) aandacht besteed worden aan een thema wat dubbel en dwars bij Baarle hoort, nl. het smokkelen.

Het thema wordt op twee manieren belicht. Een deel van de tentoonstelling is gewijd aan het 'smokkelen' van mensen (daarover elders meer). Het andere deel betreft de meer traditionele vormen van het smokkelen en het verweer ertegen. Een verzameling foto's, een aantal voorwerpen die bij de douane thuishoren en vernuftige smokkelinstrumenten zullen bij velen herinneringen oproepen.

De beperkte afmetingen van de ruimte en de tweeledigheid van de tentoonstelling leggen ons beperkingen op. Naar volledigheid kunnen we dan ook niet streven. Wij hopen echter dat de getoonde spullen bij de toeschouwer oude verhalen zullen wakker maken, waar velen dan van kunnen genieten. We denken daarbij vooral aan de samenkomst van oud-smokkelaars uit Baarle, die naar we hopen zaterdagmiddag aanwezig zullen zijn.

De tentoonstelling kon tot stand komen door de goede medewerking van het Museum van Douane en Accijnzen (Antwerpen), het Taxandriamuseum (Turnhout) en het Museum voor Belastingen en Accijnzen (Rotterdam).

A. van Tuyl

MIET PAUW

45 jaar geleden gefusilleerd
wegens hulp aan piloten en ander verzetswerk.

10 september 1944-10 september 1989

Maria Cornelissen-Verhoeven in Baarle beter bekend als 'Miet Pauw', was zonder enige twijfel de belangrijkste verzetsvrouw uit onze regio. Niemand, behalve een handvol getrouwen wist van haar werk voor de goede zaak. In het dorp had men altijd gedacht dat zij met smokkelaars van doen had. De waarheid kwam in de vroege ochtend van 9 september 1944 wel erg hard aan het licht, toen 'Miet Pauw', haar man en de twee ondergedoken marechaussees Van Gestel en Gerritsen door de Duitsers werden opgepakt. Toen pas drong het langzaam tot de bevolking van Baarle door wat Miet en haar helpers in werkelijkheid hadden gedaan. Kenmerkend voor alle verzetsmensen, hadden zij steeds in stilte hun werk gedaan.

Ondanks het feit dat zij zo'n belangrijke verzetsvrouw was, is er in de literatuur tot op heden betrekkelijk weinig aandacht aan haar besteed. In Baarle en directe omgeving kennen velen 'Miet Pauw' en enkele anekdotes, maar daar blijft het dan meestal bij. Wat zij en de marechaussees betekenden voor de tientallen geallieerde vliegers die, dankzij hun werk, veilig Engeland konden bereiken, is voor velen heden ten dage totaal onbekend.

Gelukkig zal nu, 45 jaar na haar dood, daar verandering in komen. Op 9 september zal het eerste boek dat aan 'Miet Pauw' is gewijd aan de pers worden gepresenteerd. Bovendien zal de heemkunde-kring in het kader van de opening van het Heemhuis aandacht besteden aan Miet Pauw als pilotenhelpster d.m.v. een tentoonstelling. Een stukje verzetsgeschiedenis waarvan velen nooit hebben geweten dat het bestond.

Maria Verhoeven in Hoogstraten en de eerste wereldoorlog.

'MIET PAUW' zoals wij haar in Baarle kennen, werd als Maria Josephina Verhoeven op 30 november 1898 te Hoogstraten geboren. Zij was de jongste in het gezin van Gaspar Verhoeven en Maria Cornelia Nieuwlaat, dat verder nog 5 zonen en 1 dochter kende. Maria groeide in alle rust op temidden van broers en zuster. Zij was 15 jaar toen plotseling de rust verstoord werd door het uitbreken van de eerste wereldoorlog. België werd bezet en zij maakte voor het eerst in haar nog jonge leven kennis met een vijand.

De hechte dorpsgemeenschap kreeg plotseling te maken met vijandelijke soldaten. De bezetter liet niet na duidelijk te maken wie de baas was. Allerlei maatregelen verstoorde het normale leven en wekten het ongenoegen van de bevolking. Velen die zich niet met de bezetter konden verenigen, kwamen in stille opstand; het verzet was geboren. Toen Maria 17-18 jaar was, raakte zij ook betrokken bij het verzet. Zij hield zich bezig met het over de grens brengen van Belgische jongens, die via het neutrale Nederland naar Frankrijk wilden om zich daar aan te sluiten bij de geallieerde troepen.

De grens met Nederland was door de bezetter afgezet met een afsluiting, die onder stroom stond: 'de elektrische draad'. Vele bezetters of regimes denken met dit soort maatregelen de weg naar de vrijheid te kunnen afsluiten (vgl. het ijzeren gordijn), maar gaan daarbij dikwijls voorbij aan de vindingrijkheid van de bevolking. Zo kon de 'elektrische draad' ook niet voorkomen dat er op grote schaal mensen naar Baarle Hertog in het neutrale Nederland vluchtten. Tegen het einde van de oorlog had men zelfs speciale klapramen (plooi-bomen), die men in opgevouwen toestand tussen de stroomdraden schoof. Daarna werd het raam opengeklapt en aldus ontstond een opening waardoor men veilig naar de vrijheid kon kruipen. Deze raamwerken werden veel gebruikt door smokkelaars, maar ook door verzetsmensen.

Vrij België: Baarle Hertog

Het gebied Baarle Nassau/ Baarle Hertog was bij uitstek geschikt om Belgische vluchtelingen weg te werken. Baarle Hertog was toen een stukje België dat door de Duitsers niet bezet kon worden, omdat het lag binnen de landsgrenzen van het neutrale Nederland. Daarmee werd Baarle Hertog de ideale plaats om naar de vrijheid te vluchten. Gedurende de eerste wereldoorlog kende Baarle Hertog dan ook vele honderden vluchtelingen. Belgische jongens die zich voor het vaderland wilden inzetten en zich bij de geallieerde troepen in Frankrijk wilden aansluiten, konden via de Gemeente Baarle Hertog aan de nodige reisdocumenten komen. Op een Belgisch paspoort konden zij dan de reis naar Engeland maken en vandaar naar Frankrijk oversteken. Vele tientallen jongens hebben die tocht gemaakt.

Gearresteerd

Een van die knapen was 'Miet' zo dankbaar dat hij veilig Engeland bereikt had, dat hij haar een brief zond om haar te bedanken voor haar hulp bij het passeren van de grens. Die brief werd voor 'Miet' fataal. De Duitsers wisten de brief te onderscheppen en na kennisneming van de inhoud werd 'Miet' gearresteerd. Het gevolg was dat 'Miet' de laatste 11 maanden van de eerste wereldoorlog in de gevangenis doorbracht. Veel van de tijd in de gevangenis bracht zij door in eenzame opsluiting omdat zij consequent weigerde werk voor de Duitsers te doen in de gevangenis. Ondanks haar jeugdige leeftijd legde zij al een vastberadenheid aan de dag, die respect afdwong. De omstandigheden in de gevangenis en zeker die gedurende de eenzame opsluiting zullen zondermeer een grote invloed op haar karakter hebben gehad. De stille maar kordate 'Miet', zoals oudere inwoners van Baarle haar hebben gekend, werd door deze omstandigheden gevormd.

Na de overgave van de Duitsers, werd zij na 11 lange maanden bevrijd uit de gevangenis. Zij keerde terug naar huis en hervatte zo goed en zo

kwaad mogelijk weer het dagelijkse leven. Als blijk van waardering voor haar verzetswerk, werd zij geeerd door haar vaderland. Bovendien kreeg zij als blijk van waardering als een van de weinige vrouwen in België kiesrecht. Dit kiesrecht werd na de oorlog toegekend aan de oorlogsweduwen. Maar 'Miet' was geen oorlogsweduwe, zij kreeg het kiesrecht wegens haar uitzonderlijke verdiensten voor het vaderland. Een zeldzame onderscheiding. In 1948 pas werd het algemeen kiesrecht voor vrouwen in België ingevoerd. Nadat zij hersteld was van de ontberingen, ging zij in Antwerpen werken als gouvernante.

Naar Baarle Hertog

Zij bleef in Antwerpen werken tot haar verloving met postbode (facteur) Hugo Cornelissen uit Hoogstraten. Op 12 juni 1922 treedt Maria Josephina Verhoeven in het huwelijk met Hugo Cornelissen. Kort na hun huwelijk wordt haar man overgeplaatst naar Baarle Hertog, waar het paar ook ging wonen. Zij kwamen te wonen aan de Molenstraat op de plaats waar nu de Kredietbank is gevestigd. 'Miet' wilde ook graag haar steentje bijdragen en begon een winkel in textiel. Later verhuisde het gezin, dat inmiddels 4 kinderen telde naar het pand aan het Oosteneind (nu: huisnummer 5). Ook daar hield zij winkel. In dit pand woont hedentendage nog een dochter van 'Miet'.

De tweede wereldoorlog

Als op 1 september 1939 de tweede wereldoorlog uitbreekt, staat het voor Miet vast, dat zij zich zal verzetten als ons land ook bezet zou raken. Zonder aarzeling zou zich inzetten om landgenoten te helpen, op welke wijze dan ook. Aan haar zoon Jules liet zij zich in het begin van de oorlog ontvallen: *"Deze oorlog zou mijn laatste wel eens kunnen zijn..."*. Zij wist wat haar te doen stond, vastberaden als ze was. Maar ze wist tevens welke risico's ze zou lopen. Was het haar in de eerste wereldoorlog gelukt te overleven, nu was alles toch even anders. Toen

was zij een jonge vrouw van 19 jaar. Nu had zij man en kinderen. Dit betekende dat zij zeer zorgvuldig en omzichtig te werk zou moeten gaan om haar dierbare gezin niet in gevaar te brengen.

De inval

Na de lafhartige aanval van Duitsland op Nederland en België in mei 1940, was de bevolking volkomen van slag. Her en der kon men vluchtende landgenoten aantreffen, niet goed wetend waarheen te gaan. Toen de bezetting een overduidelijk feit was geworden, keerden velen weer schoorvoetend naar hun huizen terug. Ondanks de bezetting hervatte men langzamerhand weer het 'normale' leven, voor zover dat mogelijk was. Men toog weer aan het werk, al was het dikwijls niet van harte. Men moest tenslotte toch zijn of haar gezin voeden? Meteen in de meidagen van 1940 kon Miet haar hulp al aanbieden aan vluchtende landgenoten. Wat later in de oorlog raakte zij betrokken bij het verzet en sloot zij zich aan bij de Belgische verzetsorganisatie 'De Witte Brigade'.

Pilotenhelpers

De verzetsgroepen in onze regio (Baarle Hertog, Poppel, Weelde, Hoogstraten) hielden zich in eerste instantie bezig met het zoeken van onderduikadressen, vervalsen van passen, distributiekaarten, het bezorgen van illegale kranten etc. Later als de Royal Air Force (RAF= Engelse luchtmacht) begint met de massale nachtbombardementen op Duitsland, krijgt men ook te maken met piloten die boven Nederland uit hun vliegtuig waren gesprongen en probeerden te ontsnappen naar Engeland via Spanje en Portugal.

Dat men vaak door toeval betrokken raakte bij pilotenhulp moge duidelijk zijn. Men kon niet even een zoekertje plaatsen met de tekst: 'Pilotenhelper biedt zich aan. Te bevragen bij? Pilotenhelper en -helpster werd men dikwijls van het ene moment op het ander.

Kolonel A.P. de Jong omschrijft het in zijn voorwoord van het boek 'In dienst van hun naaste' door Bart Rijnhout zeer treffend:

" Pilotenhulp is geen vak. Cursussen voor pilotenhelpers zijn er nooit geweest. Pilotenhelpers waren er ineens, tegen wil en dank soms. Het waren geen stuntmensen. Eerder doodgewone, dikwijls juist stille lieden. Die plotseling voor de keus werden gesteld: wel of niet onderdak verlenen aan een ontsnapte vlieger....

Een keus met een levensgroot risico in het door een vijand bezet land. Met elke minuut van de dag kans tegen de lamp te lopen. En dan zouden de gevaren voor de helper vele malen groter zijn dan voor de ondergedoken vlieger.

Als het goed was, hoorde en zag men er niets van. Sommigen hebben tot op de huidige dag geen ruchtbaarheid willen geven aan wat zij in die oorlogsjaren op dit gebied hebben verricht. Ze praten er gewoon niet over. Ze deden hun plicht, niets meer niets minder, in alle stilte.."

Twee lijnen in Baarle

In Baarle hebben een bepaalde tijd twee zgn. Escape-lijnen naast elkaar geopereerd. We hadden het al even over de escape-lijn van 'Miet Pauw', die een onderdeel vormde in de lijn Sprang-Capelle naar Wuustwezel. Een tweede lijn werd onderhouden door de marechaussees hier ter plaatse. Zonder afbreuk te doen aan het werk van 'Miet Pauw', gebiedt de waarheid ons gewag te maken van het uitmuntende werk dat de marechaussees hebben geleverd. Vooral in het grensgebied hier in Brabant hebben de marechaussees een hoofdrol gespeeld binnen pilotenlijnen (Escape-lijnen). Zij deden vooral veel koerierswerk. Ze haalden piloten op bij andere koeriers en brachten de piloten onder in zgn. 'safe-houses' en brachten ze later naar de grens om hen over te geven aan weer andere koeriers. Ook in andere plaatsen in Brabant speelden de marechaussees een belangrijke rol, zoals bijv. in Sprang-Capelle, Dongen, Hilvarenbeek, Goirle en Zundert om maar eens paar voorbeelden te noemen.

In Baarle Nassau speelde de plaatselijke commandant Chr. de Gier een

centrale rol. Hij wist zonder er ooit naar te vragen, wat zijn ondergeschikten deden. Hij regelde op hun verzoek de diensten zo, dat zij zich op het gewenste moment konden inzetten voor de pilotenhulp. De marechaussees hier in Baarle Nassau waren A. van Gestel, G. Gerritsen, K.G. Smit, H. Niessen

In de periode tot februari 1943 betrof het voornamelijk Engelse en Canadese vliegers van de RAF. Naast vliegers werden er veel Joodse families en Nederlanders die naar Engeland moesten, over de grens geholpen via beide lijnen.

Enorme toevloed van vliegers

Als in februari 1943 de Amerikaanse luchtmacht (USAAF) begint met de dagbombardementen op Duitse doelen vanaf hun bases in Engeland, neemt het aantal ontsnapte vliegers zodanig toe, dat het op de meeste escape-lijnen erg druk wordt. Vooral de zomer 1943 en 1944 zorgen voor een ware topdrukke. Door die drukke (soms ging men wel met 4 vliegers tegelijkertijd op pad), werd het risico vroeg of laat tegen de lamp te lopen steeds groter. Toch aanvaardde men dat verhoogde risico en bleef men vliegers helpen.

Om u nu eerst een indruk te geven van de werkwijze op zo'n escape-lijn, volgt hier het verhaal van Carl Spicer. Een Amerikaanse vlieger die in Friesland neerstort en via Baarle Nassau ontsnapt naar Gibraltar en daar vandaan veilig Engeland bereikt.

Een geslaagde ESCAPE: Carl Spicer.

We schrijven vrijdag 8 oktober 1943 als rond het middaguur 399 zware bommenwerpers van de USAAF opstijgen voor de eerste aanval op de havens van Bremen. Temidden van die immense luchtvloot bevindt zich ook de 'Salvo Sal', een B-17 Vliegend Fort (42-30818) van het 350ste Bomb Squadron behorende tot de 100th Bomb Group. De navigator van deze B-17 is 2nd Lt. Carl L. Spicer.

De route voor de heenvlucht liep over de Noordzee en Waddenzee. De geplande terugvlucht ging dwars over Nederland richting Engeland.

Het doelgebied werd zwaar verdedigd door vele tientallen zgn. FLAK-stellingen. Vele toestellen werden geraakt en en stortten neer. Ook werden veel toestellen aangeschoten en deze vlogen kreupel terug in een wanhopige poging Engeland te bereiken. Het toestel van Carl Spicer de 'Salvo Sal' was boven het doelgebied geraakt en vloog in de formatie terug richting Nederland.

Maar op halve kracht vliegend, raakte de 'Salvo Sal' al spoedig achterop. Alleen zette het de zware tocht voort. Op zo'n moment wordt het voor zo'n alleen vliegend toestel extra moeilijk, want buiten de bescherming van de formatie is zo'n kreupel vliegtuig een gemakkelijke prooi voor de duitse jachtvliegtuigen. De duitse vliegers speurden de hemel af op zoek naar alleen vliegende vliegtuigen en aldus werd ook de 'Salvo Sal' ontdekt.

Na enkele aanvallen van de duitse jagers, waarbij de bemanning zich hevig verweerde, kwam de 'Salvo Sal' in zo'n netelige situatie, dat de commandant maar één bevel restte: "Bail Out !" (Spring eruit).

De bemanningsleden verlieten in snel tempo het vliegtuig met behulp van hun parachutes. Tien parachutes ontplooiden zich ten teken dat de hele bemanning het had gered. Het toestel sloeg te pletter langs de weg van Wijnjeterp naar Beetsterzwaag in Friesland.

2nd Lt. Carl L. Spicer vertelt:

"De onderofficieren werden vrijwel direct na hun landing gevangen genomen. De tweede vlieger brak een been bij de landing. De piloot (1st Lt. W.H. McDonald) werd over het hoofd gezien toen hij zich na de landing in het veld verschool. De bommenrichter (2nd Lt. FP McGlinchey) en ik werden door onze parachutes een eindweegs over de grond getrokken alvorens we stil kwamen te liggen. Na ons van de parachute te hebben ontdaan, renden we over velden en door droge irrigatiesloten om uit het zicht van de duitse soldaten op de weg te blijven. We renden tot we uitgeput waren en bij een stroom kwamen, die we niet konden oversteken."

Nadat het donker was geworden en ze tevergeefs drie kwartier gewacht hadden op hulp, die een passerende verpleegster zou gaan halen, zijn Carl Spicer en Frank McGlinchey verder getrokken door de velden. Bij het ochtendgloren zochten ze contact met de bewoners van een afgelegen boerderij. Na door de bewoners goed te zijn verzorgd, werden ze in contact gebracht met iemand die engels sprak. Deze persoon legde contact met de ondergrondse en de twee vliegers werden op 10 oktober overgebracht naar de torenzolder van de Gereformeerde kerk in Wolvega. Na een aantal dagen op die zolder vertoefd te hebben, werden ze door koerierster Tiny Mulder uit Drachten opgehaald om elders onderdak te vinden.

Carl Spicer werd ondergebracht bij veehouder S. van der Velden in Drachten-Zuid en Frank McGlinchey bij de familie Mulder. Weer enige tijd later (hieruit mag u terecht afleiden, dat de vliegers achteraf niet exact meer weten hoe lang ze op een bepaalde plaats verbleven), werden ze wederom door koerierster Tiny Mulder opgehaald. Deze keer gingen ze gevierd per trein naar Ermelo, want inmiddels had de piloot William McDonald na enige omzwervingen zich weer bij hen gevoegd.

Vanaf Ermelo werden ze door een andere koerier verder gebracht. McDonald en McGlinchey vonden onderdak bij de familie Otten in Erp (N.B.) en werden via de lijnen in Limburg verder geholpen. Carl Spicer is niet via limburg verder gereisd, want plots duikt hij in Baarle Nassau op. Waar de scheiding tussen de drie vliegers heeft plaatsgevonden was moeilijk na te gaan. Naar alle waarschijnlijkheid is die scheiding tot stand gekomen na Erp.

De reis van Erp naar Baarle Nassau ging waarschijnlijk per trein tot Tilburg. De marechaussees werden van te voren ingeseind dat er weer een 'lading' aankwam. De werkwijze was dan in de meeste gevallen als volgt:

Kars Smit, die de beschikking had over een motor met zijspan, reed met een van zijn collega's (van Gestel, Gerritsen of Niessen) dan naar Tilburg. Zij parkeerden de motor dan bij een hotel/café in de stationsstraat tegenover het station in Tilburg. De twee marechaussees gingen dan te voet naar het station, waar zij contact maakten met de vlieger.

Van tevoren was aangegeven hoe men de vlieger kon herkennen. Daarna gingen de marechaussees op enige afstand gevolgd door de vlieger terug naar het hotelletje. In een achterkamer werd de burgerkleding van de vlieger vervangen door een uniform van de marechaussee. Met zijn drieën reden de "marechaussees" dan weer terug naar Baarle. Aangekomen in de marechausseekazerne aan de Singel werd de vlieger weer in burgerkleding gehesen en op een veilig adres ondergebracht.

Daarna werd contact gezocht met de 'andere kant' van de grens en bracht men de vlieger over de grens. Dit laatste kon op verschillende manieren. Men had de beschikking over een koerier Willem Schmidt (student afkomstig uit Zeist), die de vlieger op de tram in Weelde zette en hem begeleidde naar Antwerpen, waar hij hem dan overgaf aan een lid van de familie Chabot uit Brussel. Ook gebeurde het dat Kars Smit zelf op een vrije dag in burgerkleding een vlieger naar Antwerpen begeleidde. Ook maakte men gebruik van de diensten van Jeanne Willems uit Weelde, die soms als koerierster optrad. De route die men volgde was in alle gevallen hetzelfde.

Carl L. Spicer kwam met de koerier in Antwerpen aan, waar hij overgedragen werd aan een lid van de familie Chabot, die hem veilig naar hun huis aan de Rue Jules Lejeune bracht. Mevr. E.Chabot was van Nederlandse afkomst en stelde haar huis beschikbaar voor het onderbrengen van vliegers. Haar dochter Charlotte Ambach of haar verloofde Ernest Vanmoorlechem (comissaris van de gemeentepolitie te Ixelles en verbonden aan de service "EVA", behorende tot de illegale organisatie "Portemine" te Brussel) verzorgde de koeriersdienst naar Parijs.

Vanuit Parijs is Carl Spicer toen op de 'lijn' naar Bordeaux gezet. Van Bordeaux ging het richting Pyreneeën. Carl Spicer wist met hulp van schapsherders deze moeilijke barrière te nemen en kwam 24 december 1943 in Gibraltar aan. De volgende avond (kerstavond) was hij weer in Engeland. De gehele tocht had 77 dagen geduurd.

Tot zover het relaas van Carl Spicer.

De druk op de lijnen neemt toe

Naarmate de USAAF in de zomer van 1943 het aantal bombardementsvluchten opvoerde, kreeg men op de vele pilotenlijnen steeds meer ontsnapte vliegers te verwerken. Dit betekende ook dat men, vaker dan tot nu toe het geval was geweest, vliegers over de grens moest brengen. Het werd bijna dagelijks werk. Het risico dat de activiteiten van Miet, haar zoon Jules en de marechassees zouden opvallen werd daarmee ook groter. Gelukkig dacht men in het dorp dat 'Miet' met smokkelaars van doen had. Bovendien ging Miet zelfs zover dat zij zorgde dat de plaatselijke duitse commandant 'Ferdinandje' (Ferdinand von Götz uit Heidelberg) bij haar tabak en sigaretten kon kopen, daarmee de Duitsers een behoorlijke berg zand in de ogen strooiend. Het is zelfs een keer gebeurd dat Ferdinandje per ongeluk de verkeerde deur nam en niet in de winkel kwam, maar in de huiskamer waar juist twee vliegers met Jules aan tafel zaten. Ferdinandje verontschuldigde zich en ging naar de winkel.

De 'escape-lijn' van Miet kreeg door de drukte nu niet alleen te maken met vliegers die via Sprang-Capelle naar Baarle kwamen, maar ze kreeg nu ook vliegers aangeleverd vanuit Goirle via Miel Heykants in Poppel.

De eerste lijn wordt opgerold

Dat het inderdaad moeilijk en gevaarlijk werk was, kwam op 15 november 1943 duidelijk aan het licht. Koerier Willem Schmidt was met twee vliegers onderweg naar Antwerpen op de stoomtram, als bij Beerse de Duitsers de tram tot stilstand brengen voor een routinecontrole. Waarom is nooit duidelijk geworden, maar Willem Schmidt raakt in paniek en wil vluchten. Hierbij worden Willem en de twee vliegers gearresteerd. Het gevolg is dat de tot dan toe vrij succesvolle lijn wordt opgerold. Alle medewerkers worden gearresteerd. Alleen Kars Smit kon op het laatste moment uit de marechasseekazerne vluchten

en dook onder bij dokter Bloem. Gelukkig werd alleen hij op dat moment verdacht. De andere marechassees kwamen voorlopig met de schrik vrij. Toch zorgden de arrestaties op de lijn voor de nodige zenuwen bij de pilotenhelpers die achter bleven. Voorzichtigheid was nu geboden. De andere marechassees gingen verder met hun werk, nu onder leiding van 'Miet Pauw'.

Infiltratie in de lijn van 'Miet Pauw'

Frappant is dat het oprollen van de lijn van Kars Smit tot gevolg had dat geallieerde vliegers die via Antwerpen werden weggesmokkeld allemaal gearresteerd werden. De vraag zal altijd open blijven of een der gearresteerden doorgeslagen is en dit tot gevolg had dat de Duitsers een aantal 'dames' inhuurden om zich voor te doen als pilotenhelpsters, of dat de Duitsers zelf zo inventief waren om de lijnen proberen te infiltreren via voornoemde 'dames'. Het feit blijft dat de vliegers die via Antwerpen trachtten te ontsnappen allemaal in het krijgsgevangenenkamp belanden.

Intussen bleven de pilotenhelpers aan deze kant van de grens hun best doen om zoveel mogelijk vliegers te helpen. Zij wisten helaas niet dat de lijnen in Antwerpen werden gebruikt om zoveel mogelijk vliegers te arresteren. Zo heeft ook de groep van Miet en haar zoon Jules nooit geweten wat er zich in Antwerpen afspeelde. Vanaf november 1943 belandden vele tientallen piloten op die manier ongewild in krijgsgevangenschap.

De Duitsers bleven de lijnen 'melken' tot september 1944. Toen werd, wellicht onder druk van de snel oprukkende geallieerden, besloten om de lijnen die ze kenden zo snel mogelijk op te rollen.

Arrestatie Miet en de marechaussees

Het gevaar dat de lijnen opgerold zouden worden, was inmiddels ook bij het verzet bekend geraakt. Op 6 september kwamen de Duitsers al naar de marechaussee-kazerne om de beide marechaussees Van Gestel en Gerritsen op te pakken, maar die waren inmiddels bij 'Miet' ondergedoken.

Op 8 september 1944 kwam dokter Bloem, Miet en de twee marechaussees waarschuwen, dat er een arrestatie op tilt was en dat ze moesten maken dat ze zo snel mogelijk wegwamen uit Baarle.

Miet nam als echte leider onmiddellijk het heft in handen en besloot dat de marechaussees als eerste moesten onderduiken. Diezelfde dag nog gaat zij naar Weelde om een geschikt onderduikadres te vinden. Als zij 's avonds terugkomt is de beslissing gevallen: Gerritsen en Van Gestel moeten de volgende ochtend rond 6 uur in Weelde zijn.

Helaas voor Miet en de beide bij haar ondergedoken marechaussees doorkruisten de Duitsers die plannen, want die kwamen al om half vijf die ochtend met veel bombarie op het Oosteneind aan. Daar werden met veel wapengekletter de bewoners wakker gemaakt. Ze arresteerden Miet, haar man Hugo, Adrianus van Gestel en Gradus Gerritsen.

De kinderen, die volkomen van slag waren, werden opgevangen door de vrouw van Adrianus van Gestel, Nellie die met haar baby ook bij Miet was ondergedoken. Miet, Hugo, Adrianus en Gradus werden afgevoerd naar Breda, waar zij aan een verhoor werden onderworpen. Later op die dag wordt de man van Miet, Hugo, op vrije voeten gesteld. Deze keert lopend vanuit Breda terug naar huis. Daar aangekomen leeft hij in de veronderstelling dat de andere drie ook spoedig weer naar huis zullen terugkeren.

Dat het er bij die verhoren bepaald niet zachtzinnig aan toeging, blijkt achteraf als Dr. Govaerts constateert dat de schedel van Miet op diverse plaatsen gebroken is.

De drie worden daar in Breda schuldig bevonden aan het helpen van de vijand en worden ter dood veroordeeld. De volgende ochtend om 10

uur wordt het vonnis voltrokken. Dinsdag daarop volgend komen de stoffelijke overschotten in Baarle aan.

Rest ons de herinnering aan drie moedige mensen...

E.Ragas

Literatuuropgave:

J.P.A. van de Broek Bijdragen tot de geschiedenis van Baarle. Tilburg, 1947.

Ed Brok Pilotenescapeline Goirle. Goirle, 1982

Roger Freeman The Mighty Eight. London, 1978

Roger Freeman Mighty Eight War Diary. London, 1981

Bob de Graaf en Lidwien Marcus. Kinderwagens & Korsetten; een onderzoek naar de sociale achtergrond en de rol van vrouwen in het verzet, 1940–1945. Amsterdam, 1980

Ab A. Jansen Wespennest Leeuwarden, deel 1 t/m 3. Baarn, 1976–1978

Ab A. Jansen Sporen aan de hemel, deel 1 t/m 3. Baarn, 1979–1980

Ed Loffeld Kempisch Baarle. Baarle Hertog, 1979

Hans Onderwater En toen was het stil... Baarn, 1981

Bart M. Rijnhout In dienst van hun naaste...; een stuk pilotenhulp in de tweede wereldoorlog. Rotterdam, 1980

Andere bronnen:

Ed Brok en Ed Ragas Interview op band met Kars Smit, pilotenhulp in Baarle Nassau en Hilvarenbeek. Den Haag, april 1982.

Ed Ragas Reeks gesprekken met Jules en Fons Cornelissen, zoons van Maria Cornelissen-Verhoeven. Baarle Hertog, zomer 1989

SINGEL: 1809

Zoals het opschrift vermeldt, werd de arduinen pomp op de Singel in 1809 geplaatst. Voordien stond daar de dorpsput. In mei 1809 besloot de gemeenteraad deze put te ruimen en te bezetten zodat de pomp geïnstalleerd kon worden. De dorpsput gaf reeds in 1789 ondrinkbaar water.

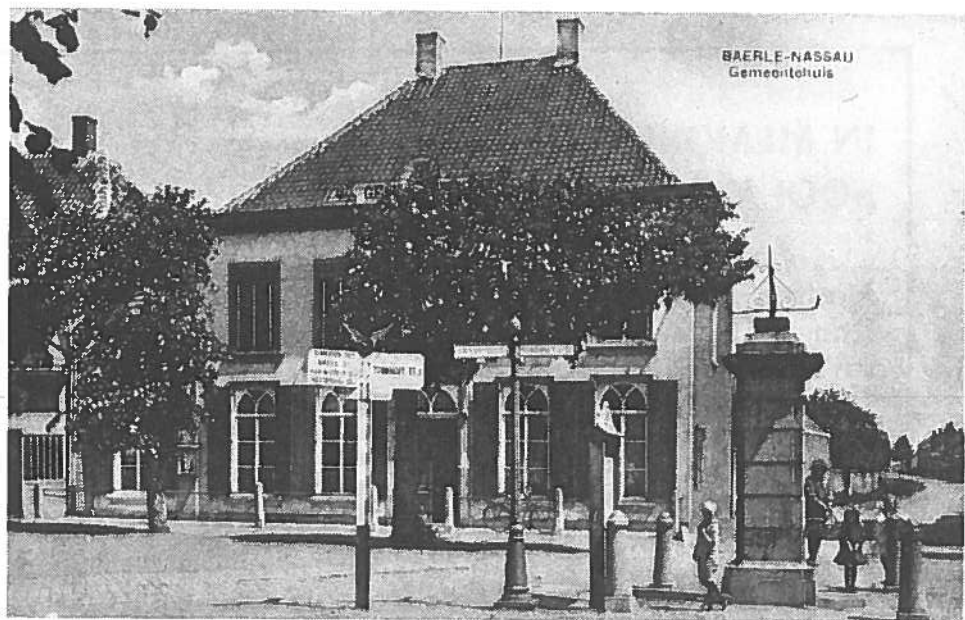
Het order was geplaatst bij pompmaker Goetman in Breda. Deze liet eind mei weten dat de pomp nog niet helemaal gereed was. Voor het vervoer van die zware arduinen pomp over de toenmalige slechte wegen werden acht karren voorzien.

De 'staat van ontvang en uitgaaf over den jaare 1809' vermeldt als kostprijs voor de pomp 550 gulden. Een buitengewone uitgavepost was dit echter niet voor de gemeente. In die turbulente periode werd voor 'extraordinaire' uitgaven als oorlogsprestaties (stro, karren, paarden, voedsel) en voor het legeren van een contingent militairen respectievelijk 4000 en 1200 gulden uitgetrokken.

In Loveren stond ook een gemeentepomp. In 1874 werd echter besloten tot opruiming ervan. De pomp was reeds lang buiten gebruik omdat alle bewoners van waterputten waren voorzien. Tegen deze onttrekking kwamen geen bezwaren in. Toch werd 4 jaar later besloten tot herplaatsing. De opdracht werd gegeven aan Louis Kin, die voor 4 gulden per jaar ook het onderhoud in handen nam.

Bronvermelding: Gemeentearchief Baarle-Nassau, raadsnotulen, 1789, 1809, 1874, 1878

F.Racijmaekers

IN MEMORIAM SOOI VAN DEN EYNDE

Mochten we onlangs nog in de nieuwsbrief van de Heemkunde-Kring het feit memoreren dat het precies 30 jaar geleden was dat de strijd van Sooi Van den Eynde door het Internationale Hof van Justitie werd beslist, nu bereikte ons het treurige nieuws dat 'Sooi' plotseling was overleden.

Op 22 juli jl. overleed Frans Gerard (Sooi) Van Den Eynde in zijn 81ste levensjaar.

'Sooi' geboren op 8 februari 1908 te Baarle Hertog werd wereldberoemd door zijn niet aflatende strijd voor de grens-enclave. Mede door zijn strijd werd Baarle Hertog (en dus België) 14.38 Ha groter.

Zijn naam zal daarom voor altijd aan de Belgische Enclaves in Nederland verbonden blijven. Zijn naam wordt toegevoegd aan de lange lijst van voorvechters van de enclaves, die wordt aangevoerd door Gerardus Van Herdegom en Amalia van Solms en waarin 'Sooi' de eer te beurt valt de (voorlopig ?) laatste voorvechter van de enclaves te zijn.

E.R.

AMALIA VAN SOLMS BEZOEKT HET HEEMKUNDIG MUSEUM IN RIJKEVORSEL

En zo stonden dan op donderdagavond 22 juni om half 8 vier auto's op de "Loswal", klaar om een excursie te maken naar Rijkevorsel en een kijkje te nemen in het heemkundig museum aldaar. Verschillende leden waren echter rechtstreeks naar Rijkevorsel gereden.

Dit museum is sinds ongeveer 2 jaar gevestigd in de kelderruimte van het nieuwe gemeentehuis, gelegen aan Molenstraat 5.

Wij waren benieuwd naar wat wij te zien zouden krijgen, want de heemkundekring is apetrots op zijn onderkomen en op zijn collectie. En met recht!

De datum was waarschijnlijk wat ongunstig gekozen (einde van het schooljaar, tenniscompetities, voorbereidingen voor de grote vakantie), want de opkomst was minimaal, doodjammer van de tijd en de aandacht die onze gastheren aan ons besteedden. (n.v.d.r. : een dertigtal leden)

Wij verwachtten wel bijzondere dingen te zien en het was inderdaad de moeite waard; zoveel hebben onze heemvrienden al verzameld.

In één keer is dit gewoon niet allemaal te bekijken, menige bewonderaar zei: "Hoe krijgen ze in zo'n korte tijd zoveel bij elkaar?"

Desgevraagd vertelden onze gastheren dat dat heel eenvoudig was! Op een in het oog vallende plaats staat een groot bord, waarop de namen van de milde gevers vermeld staan. Telkens als er spullen bijkomen, worden de namen aangevuld.

Als er dan bovendien 2 registers worden aangelegd, één voor de voorwerpen die geschonken worden en één voor de in bruikleen gegeven goederen, waarin: naam van het voorwerp, de naam van de schenker of lener en de datum van binnenkomst, dan kan er niets verloren gaan en zijn er heel wat mensen die met hun spullen naar het museum komen. Zodoende kan iedereen meegenieten van de gebruiksvoorwerpen van vroeger; beter dan dat het op een zolder of in een kast wordt bewaard of weggegooid.

In Rijkevorsel hadden ze b.v. een voorraadje vergulddoosjes gekregen. Geweldig, want je vindt ze haast nergens meer. Ook waren er kappersinstrumenten van vroeger, maar ook verschillende modellen schildpadden haarkammen, die rond 1900 in de mode waren voor de ingewikkeld opgestoken dameskapsels.

En in de keuken het "kauw-andje"(koud handje), een kleine ijzeren haak, waarmee de hete hengsels van de koperen ketels van de "haal" boven de open haard gehaald werden. Die kauw-andjes waren de voorlopers van onze pannelappen.

Vermeldenswaard waren ook de rubber stempelrolletjes van ca.1900 om randen van Engels borduur-werk voor te tekenen op het katoenen ondergoed of langs de toen zo moderne linnen kraagjes.

De beeldige serie gebreide babymutsjes van heel fijn katoenen garen, die een jonge bruid zo'n 90 jaar geleden in haar uitzet meekreeg en die de familie aan het museum gaf, ongebruikt, omdat ze kinderloos bleef.

Dan was er nog de prachtige serie gereedschap van bv. de schrijnwerkerij en de diamantslijperij, om maar een kleine greep te doen.

De gastheren waren onvermoeibaar en wisselden elkaar af om toch maar zo duidelijk mogelijk alles uit te leggen.

Opvallend in Rijkevorsel is dat de beroepenverzamelingen zo uitgebreid waren; 't waren complete werkplaatsen.

Aan degenen die niet in de gelegenheid waren om mee te gaan, kan ik aanraden: ga alsnog eens kijken. Het museum is elke laatste zondag van de maand van 14u-18u te bezichtigen en de toegang is gratis

A.J. van Eyl-van de Klashorst

INFORMATIEAVOND GEMEENTEARCHIEF BAARLE- NASSAU

Elke maand komt streekarchivaris Zom twee dagen naar het gemeentearchief van Baarle-Nassau waar u dan het archief kan raadplegen en uw vragen aan hem voorleggen.

In het begin van het jaar worden de data voor het hele jaar bekend gemaakt.

Omwille van deze informatieavond geven wij de data voor de rest van 1989 nog eens:

4 en 5 september

2 en 3 oktober

30 en 31 oktober

27 en 28 november

Archivaris Zom zal u echter op de informatieavond meer vertellen over zijn functie, het gemeentearchief, welk bronnenmateriaal er in Baarle-Nassau aanwezig is (heel wat meer dan dat u misschien denkt), hoe u een onderzoek kunt beginnen... Vragen staat vrij.

De informatieavond zal doorgaan in het Heemhuis op 21 september.

F.Racijmakers

Cursus Oud-Schrift

U hebt dan de mogelijkheid om u in te schrijven voor de cursus oud-schrift die reeds eerder gepland was maar nu verschoven wordt naar dit najaar indien de belangstelling groot genoeg is.

Het doel van de cursus is in een twaalftal avonden de deelnemers vertrouwd te maken met de begingselen van het lezen van oud schrift. Met behulp van fotocopieën van archiefstukken zal geoefend worden in het lezen van Middelnederlandse teksten. Naast het lezen van deze teksten wordt aandacht besteed aan het taalgebruik in vroeger eeuwen, de redactie van de stukken en de uiterlijke kenmerken van de stukken.

Alle teksten worden ontleend aan archieven die door de plaatselijke besturen zijn gevormd: oud-administratieve en oud-rechterlijke archieven.

De nadruk zal liggen op teksten uit de 16°, 17° en de 18° eeuw, omdat verreweg het belangrijkste gedeelte van de archieven over die periode handelt.

Naast de leesoefeningen wordt ook globaal ingegaan op de methodiek van onderzoek in archieven, de tijdrekenkunde en de lokale, regionale en landelijke geschiedenis; deze laatste onderwerpen n.a.v. de te behandelen teksten.

De cursus zal 12 lesavonden omvatten van circa 2 uren. Gedurende deze avonden zal een koffiepauze van 10 minuten worden ingelast. De avonden zullen wekelijks worden gegeven, vermoedelijk op maandagen.

Een bundel van circa 50 à 60 teksten wordt op de eerste cursusavond uitgereikt en blijft eigendom van de cursist. Nuttig is het om een notitieblok en schrijfgerei mee te brengen.

De cursisten worden geacht gedurende tussenliggende weken teksten thuis voor te bereiden, als oefening behorend tot de cursus.

De kosten voor de cursus bedraagt fl. 60,00 per persoon, inclusief de

tekstbundel.

Een minimaal aantal van 12 deelnemers wordt vereist. Maximaal 16 deelnemers kunnen aan eencursuscyclus deelnemen. De praktijk wijst uit, dat deze deelnamecijfers ideaal zijn.

Inschrijving

Al wie geïnteresseerd is in het volgen van deze cursus, gelieve zo snel mogelijk het secretariaat hiervan op de hoogte te stellen: Nicole Ragas-Joosen Donkerstraat 10 Baarle-Hertog, tel. 699740

Uiterlijke inschrijving: de informatieavond op 21 september a.s. Op deze avond kunt u ook meer details over uren,duurtijd etc. te weten komen over de cursus en uw wensen uiten.

Op het ingesloten enquête-formulier kunt U zich op geven voor zowel de informaticavond van de heer Zom als voor de cursus oud schrift.

F.Raeijmakers

OPROEP

Naar aanleiding van een tentoonstelling over de 2° WO in oktober, plaatsen wij hier een oproep om artikels/spullen etc. omtrent de 2° WO te ontlenen of te schenken (bv. ausweise, identiteitskaarten, bonnenboekjes, foto's, kranten uit die tijd, oude aanplakbiljetten, verhalen...).

MEDEDELINGEN

ONBEKEND GEREEDSCHAP

Het onbekend stuk gereedschap uit de vorige nieuwsbrief is blijkbaar een werktuig van een loodgieter om loden pijpen te bewerken.

Dit sluit echter niet uit dat het ook voor andere doeleinden gebruikt werd.

Aan alle leden,

Nu de opening zo kort voor de deur staat, willen we in verband met het opnieuw inrichten van onze ledenlijst een beroep doen op ALLE LEDEN, om de ingesloten vragenlijst zo volledig mogelijk in te vullen en het liefst ook zo spoedig mogelijk in te sturen aan het secretariaat.

We kunnen dan na de opening de leden met gelijke interesses bij elkaar brengen om werkgroepjes te vormen. Alle kennis van zo'n groep gelijk-geïnteresseerden kunnen we dan vastleggen en eventueel de resultaten in onze nieuwsbrief publiceren.

Met de hulp van ALLE LEDEN en in het bijzonder de leden met een aparte verzameling kunnen we dan tentoonstellingen inrichten, zodat andere belangstellenden misschien ook wel door 'het virus' worden aangestoken en lid willen worden van onze heemkunde-kring. Hiermee bereiken we dat steeds meer mensen betrokken raken bij het behoud van het eigene van onze unieke gemeenschap.

Namens het bestuur,

Secretaresse N.Ragas-Joosen

BAARLE'S OUDSTE INWONER NU GEFLEST

Deskundigen achten het zeer wel mogelijk dat
BAR-LE-DUC NATUURLIJK MINERAALWATER,
duizenden jaren (misschien wel 3000 jaren) oud is.

BAR·LE·DUC

NATUURLIJK MINERAALWATER

